

סְפֹרֵי-מַעֲשִׂוֹת

עִם פְּרוֹשׁ

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

חֲדוּשִׁים וּבְאוּרִים, צִיּוּמִים וּפְרָחִים, עַל-פִּי פְּרָדִם
נְאֻמִּים, בְּדֶרֶךְ נוֹרָאָה וְנִפְלְאוֹה עַל-פִּי סֵדֶר
הַעֲבוּדָה לְהַאִיר עַל נִפְשׁוֹ אֹר זֵיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹת,
לְקַיֵּם תְּמִיד מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל יְחִוּד הַבוּרָא יִתְבַּרֵּךְ
שְׁמוֹ, וְלִהְיוֹת דְּבוּק תְּמִיד בְּחֵי הַחַיִּים.

בְּנוֹי וּמִסְדַּר עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפּוֹן
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ
וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְלָמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבִּי נֵתָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ
וּמִשְׁלֵב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי
חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוּבָא לְדַפּוּס עַל-יַדֵּי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

הַפְתַּכְתָּ לְהַשִּׁיג אֶת הַסֵּפֶר הַקְדוֹשׁ הַזֶּה
וְכָל סֵפֶרֵי אֲדַמוֹ"ר מוֹהַר"ן מְבַרְסֶלֶב זי"ע
וְסֵפֶרֵי תַלְמִידָיו הַקְדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יְבֵנְאֵל עִיר בְּרֶסֶלֶב
גָּלִיל

* * *

בְּאֶרְצוֹת הַבְּרִית
מִתִּיבְתָא הַיְכַל-הַקְדוֹשׁ — חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

Mesifita Heichal Hakodesh
Chasidei Breslov
1129-42nd STREET
Brooklyn N.Y 11219

* * *

בִּאֲמֻצָּעוֹת הַדּוֹאֵר לְפִי הַכְּתוּבָה:

"קֶרֶן הַדְּפָסָה וְהַפְצָה"

ת.ד. 8065 אַשְׁדוֹד

וּבְמִסְפַּר טֵלֶפּוֹן: 03/6193732

הַקְדָּמָה

מֵה שֶׁהִיא כְּבֹר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדַע שֶׁהוּא אָדָם. וְזֹאת תּוֹרַת
הָאָדָם דִּקְדוּשָׁה, אֲשֶׁר זָכָה לְהַשְׁלִים דְּמוּת אָדָם, כִּי זֶה כָּל
הָאָדָם. הֲלֹא-הוּא כְּבוֹד אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, עֲטָרַת תְּפָאֲרֵתֵנוּ
גְּאוֹן עֲזָנוּ, הֶרֶב הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא בּוֹצִינָא רַבָּא בּוֹצִינָא עֲלָאָה
בּוֹצִינָא יְקִירָא וְקִדִּישָׁא קְדוּשַׁת שֵׁם מוֹרְנוּ הֶרֶב נַחֲמָן זָכָר צְדִיק
וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה, נִין וְנֹכַד לְהֶרֶב הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הָאֱלֹקִי הַבְּעַל-
שֵׁם-טוֹב זָכָר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה, אֲשֶׁר כְּבֹר נִהְנוּ יִשְׂרָאֵל
לְאוּרוֹ בְּחַבּוּרָיו הַקְּדוּשִׁים הַנִּפְלְאִים אֲשֶׁר כְּבֹר יֵצְאוּ לְאוּרָה.
רַבִּים רָאוּ וַיִּשְׁמְחוּ וַיִּשְׁרִים יַעֲלֹזוּ, וְהֵאֱמַת יוֹרָה דְרַבּוּ.

וְהִנֵּה עוֹד רָאָה זֶה נִמְצָא בְּאִמְתַּחֲוֵתֵינוּ סְפוּרֵי מַעֲשִׂוֹת
נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת, אֲשֶׁר זָכִינוּ לִשְׁמַע פֶּה אֶל פֶּה מִפִּי
הַקְּדוּשׁ, אֲשֶׁר אֵין וַחֲקֵר וַתִּקֵּן מְשָׁלִים הֶרְבָּה, וְהַלְבִּישׁ וְהַסְתִּיר
הַשְּׂגוֹת גְּבוּהוֹת וְעֲצוּמוֹת בְּסְפוּרֵי מַעֲשִׂוֹת בְּדַרְכִּים נִפְלְאִים
וְנוֹרָאִים מְאֹד. כִּי זֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל
הַתְּמוּרָה (רוּת ד, ז), כְּשֶׁהָיוּ רוֹצִים לְדַבֵּר בְּנִסְתָּרוֹת ה', הָיוּ
מְדַבְּרִים בְּדֶרֶךְ חֵידָה וּמִשָּׁל וְהַלְבִּישׁוּ סִתְרֵי תוֹרָה גְּנֻזָּא
דְּמִלְכָּא בְּכַמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים מְלַבְּוֹשִׁים שׁוֹנִים, כְּמוֹכָא אַחַר
הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל בֶּן-הַמֶּלֶךְ וּבֶן הַשְּׂפָחָה שְׁאָמַר רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה
אָז, שְׂבִימִים הַקְּדֻמוֹנִים, כְּשֶׁהָיוּ הַחֲבֵרִים מְדַבְּרִים וּמְשִׁיחִים
קְבֻלָּה, הָיוּ מְשִׁיחִים בְּלִשׁוֹן כְּזֶה, כִּי עַד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי
לֹא הָיוּ מְדַבְּרִים קְבֻלָּה בְּאִתְגְּלִיָּא וְכוּ', וְעַל-פִּי-רַב אַחַר כְּמָה
מַעֲשִׂוֹת הָיָה מְגַלָּה קֶצֶת מַעַט פְּחוֹת מִטְּפָה מִן הַיָּם אֵיזָה
רְמִזִּים לְהִיכֵן הַדְּבָרִים מְגִיעִים כְּמַבְאֵר לְקַמֵּן בְּמִקּוֹמָם הַדְּבָרִים
וְהַרְמִזִּים שְׁסֵפֶר אַחַר כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה.

והנה עד הנה היו הדברים האלה גנוזים אצלנו, אך להיות רבים אומרים לנפשנו, מי יראנו טוב, כי רבים אשר אתנו מאנשי שלומנו, אשר נכספה וגם כלתה נפשם לשמע תמיד את דברי אלקים חיים שיצאו מפי רבנו הקדוש זכרונו לברכה וביחוד אלו המעשיות שספר, אשר לא זכו עדין שיגיעו אליהם בייאם בהעתקות בכתב על ידי סופרים שונים, אשר נתרבו הטעויות בהם מאד וקלקלו המכון, על-כן תשוקתם הגדולה אלצונו, וכספם החזק דחקונו, עד אשר הכרחנו למלאת רצונם, להביאם לבית-הדפוס.

וגם כי היה לנו גלוי-דעת מפי רבנו הגדול זכרונו לברכה, אשר פעם אחד גלה דעתו שרוצה להדפיס ספורי מעשיות, ואמר בזה הלשון לפני כמה אנשים: בדעתי להדפיס ספר מעשיות; ויהיה למעלה כתוב בלשון הקדש ולמטה בלשון לעז ואמר: הלא מה יוכלו העולם לדבר על זה, הלא על כל פנים הם מעשיות נאים לספר וכו'. בדברים האלה נשמע מפיו הקדוש ברוש, וזה אשר העירונו להביאם לבית-הדפוס. ואם אמנם ידענו ולא נעלם מעינינו כי רבים קמו עליו, עם כל זה האמת עד לעצמו, ואנחנו מחיבים לעשות רצונו, והי' הטוב יעשה. השומע ישמע והחדל יחדל.

וגם כי תהלה לאל עד כה עזרונו רחמיו יתברך כי נתפשטו חבוריו הקדושים בקרב עם קדוש, בקהל ועדה וישראל, ויהיו דבריו להם לששון ולשמחה ותהי בפייהם כדבש למתוק, כלם ישבעו ויתענגו מטובו; כמו חלב ודשן תשבע נפשם, ושפתי רננות יהלל פיהם. ורבים אשר אתנו, מאשר אתם את החולקים על האמת, הדוברים על צדיק עתק בגאווה ובוז אשר בדו מלבם אשר לא עלתה על דעתו. ולא

עלינו להאריך ולספר בדבר הזה, כי הוא כבשי דרחמנא, וכמה עלמין אתהפכו בגיניהו על-ידי רבוי המחלקת שנתרבו בימינו בין החכמים והצדיקים. ומי יבוא אחר המלך את אשר כבר עשהו.

אך זאת לדעת, כי כל פונתנו בהדפסת אלו ספורי מעשיות, הוא רק בשביל אנשי שלומנו החוסים בצל קדשו, התאבים ומצפים ומשתוקקים לשמע דברים קדושים. ואם אמנם הדברים הנדפסים בספר, כאלו נאמרו בקהל רב, לעמת זה ראינו כי כבר התחילו הדברים להתפשט בכתב על-ידי העתקות רבות, ואין הבדל בין דברים הנכתבים לדברים הנדפסים.

וגם לא מראש בסתר דברם, כי כל מי שיש לו עינים יראה וכל מי שיש לו לב יבין, כי לא דבר ריק הוא מכם (דברים לב, מז). ואם ריק הוא מכם (ירושלמי פאה א, ה), כי דברים הללו עומדים ברום גבהי מרומים. ושמענו מפיו הקדוש בפרוש שאמר שכל דבור ודבור של אלו המעשיות יש בו כונה עצומה, ומי שמשנה דבור אחד מאלו המעשיות מכפי מה שאמרו הוא בעצמו, הוא מחסר הרבה מהמעשה. ואמר שאלו המעשיות הם חדושים נפלאים ונוראים מאוד, ויש בהם דרכים ונסתרות ועמקות מפלג מאוד וראויים לדרשם ברבים, לעמד בבית-הכנסת ולספר מעשה מאלו המעשיות, כי הם חדושים גבוהים ונוראים מאוד מאוד.

גם מי שלבו שלם ובקי היטב בספרי קדש ובפרט בספרי הזהר הקדוש וכתבי האריז"ל, יוכל להבין ולדעת קצת מעט רמזים באיזה מעשיות אם ישים לבו ודעתו עליהם היטב.

גם יש בהם התעוררות מוסר נפלא ועצום מאד ברב המקומות, יבינם המשכיל בעצמו, כי רבם ככלם מעוררים וממשיכים את הלב מאד לשם יתברך, לשוב לשם יתברך באמת לאמתו לעסק רק בתורה ועבודה תמיד ולהפוך פניו מהבלי העולם לגמרי, באשר יראה הרואה בעיני שכלו, אם יסתכל בהם באמת. אולם תכלית פונות אלו המעשיות רחוק מאד מדעת אנוש ועמק עמק מי ימצאנו. ואין להאריך בשבח תפארת גדלת המעשיות האלו, כי גבהו מדעתנו, וכל המוסיף לדבר בשבח גדלתם ועמקותם הוא גורע. רק אמרנו להעיר קצת לבב אנשי שלומנו למען לא ישכחו נפלאותם אשר הראם מרחוק כמאן דמחוי במחוג עד היכן הדברים מגיעים על-ידי מעט הרמזים אשר גלה לעינינו אחר ספור כל מעשה ומעשה. כי האף אמנם נרשמו קצת הרמזים שנשמעו מפיו הקדוש, אך זה ברור לכל משכיל, כי אין דומה השומע מפיו החכם בעצמו להרואה הדברים בספר, וביותר בדרכי רמזים כאלה, אשר אינם מובנים כִּי-אם על-ידי תנועת האיברים בנענוע הראש וקריצת העין ונטית היד וכיוצא באלה, אשר על-ידם דיקא יבין המבין קצת מעט וישתומם על המראה ועיניו למרחוק יביטו גדלת השם וגדלת תורתו הקדושה, אשר נתלבשה בכמה לבושים שונים, כמבאר בכל ספרי קדש. עד כה הגיעו דברים המעוטים הממזיקים הרבה לבנו יהגה אימה; איה סופר, איה שוקל, מאין יבוא עזרנו. מי ינוד לנו, אש אוכלה, מי יעמד בעדנו. נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים, בידו נפקיד רוחנו. אליה ה' נשא נפשנו. עד הנה רחמיה עזרנו. עזרנו כי עליה נשעננו. ויהי נעם ה' אלקינו עלינו, עד יבוא מורה צדק לעדתנו, ויבנה בית קדשנו ותפארתנו, חזה ציון קרית מועדינו, מלך ביפיו תחזינה עינינו במהרה בימינו אמן.

הלא כה דברי הכותב והמסדר והמעתיק, לאכל לשבעה ולמכסה עתיק (ישעיה כג, יח). נאום הקטן נתן בן אדוני אבי מורנו הרב רבי נפתלי הערץ יצ"ו מנעמראב רבתי חתן הרב הגאון החסיד המפרסם בכל קצוי ארץ כבוד קדשת שמו, מורנו הרב רבי דוד צבי זכר צדיק לחיי העולם הבא, שהיה אב-בית-דין בקהלה קדושה קרעמיניץ והגליל ובקהלה קדושה שאריגראד ובקהלה קדושה מאהלוב והגלילות.

קדם שספר מעשה ראשונה שבספר זה, ענה ואמר: בספורי המעשיות שהעולם מספרים, יש בהם נסתרות הרבה ודברים גבוהים מאוד, אך שנתקלקלו המעשיות כי חסר מהם הרבה. וגם נתבלבלו ואינם מספרים אותם בסדר. כי מה ששיקר בתחלה מספרים בסוף וכן להפך וכיוצא בזה. אבל באמת יש בהמעשיות שמספרים העולם, דברים נעלמים גבוהים מאוד. והבעל-שם-טוב זכר צדיק וקדוש לברכה היה יכול על-ידי ספור מעשה ליחד יחודים. כשהיה רואה שנתקלקלו צנורות עליונים ולא היה באפשר לתקן אותם על-ידי תפלה, היה מתקנם ומיחדם על-ידי ספור מעשה. ועוד דבר רבנו זכרוננו לברכה בענין זה ואחר-כך התחיל לספר מעשה שבדף הסמוך ואמר: בדרך ספרתי מעשה וכו'.

ודע שהמעשיות שספר רבנו, רבם ככלם הם מעשיות חדשות לגמרי שלא נשמעו מעולם. רק הוא בעצמו ספרם מלבו ודעתו הקדושה כפי ההשגה העליונה שהשיג ברוח קדשו. שהיה מלביש אותה ההשגה באותה המעשה. והמעשה בעצמה היא מראה נוראה והשגה עליונה מאוד שהשיג וראה במקום שראה. וגם לפעמים היה מספר מעשה מהמעשיות שמספרין העולם, אבל הוסיף בהם הרבה, והחליף ותקן

הסדר, עד שנשתנה ספור המעשה לגמרי ממה שהעולם מספרין וכנזכר לעיל. אבל לא נכתבו בזה הספר מאלו המעשיות כִּי־אם אחת או שתיים, ושאר כל המעשיות הם חדשות לגמרי, שלא נשמעו מעולם.

באותו הזמן שהתחיל רבנו זכרוננו לברכה לעסק בספורי מעשיות, אמר בפרוש בזה הלשון: "הנני אתחיל לספר מעשיות", (איה וועל שוין אן הייבן מעשיות דער ציילין). וכונות דבריו הנה, כמו שאומר: מאחר שאינו מועיל לכם לשוב אל השם יתברך על ידי התורות והשיחות הקדושות וכיוצא בזה, מה שעסק ביגיעות גדולות כל ימיו להשיבנו אל השם יתברך באמת לאמתו, ומאחר שאינו מועיל כל אלה, על־כן הוא מתחיל לעסק בספורי מעשיות. ואז באותו הזמן אמר התורה המתחלת: פתח רבי שמעון ואמר: עת לעשות לה' הפרו תורתך וכו', דא אורייתא דעתיקא וכו' הנדפסת בספר הראשון בדרך קנ"ז (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'). ושם מבאר בסוף המאמר קצת מענין ספורי מעשיות, שעל־ידי ספורי מעשיות של הצדיק־האמת מעוררין מהשנה את בני־אדם שנפלו בשנה וישנים את ימיהם וכו', עין שם, ויש מעשיות שהם בקרב שנים, ויש ספורי מעשיות של שנים קדמוניות שהם בחינת עתיק וכו', עין שם היטב ותבין ותשפיל קצת מן מוצא דבר עד היכן הדברים של אלו המעשיות מגיעים, ומה היתה פונתו הקדושה בזה, ובאמת יש באלו המעשיות התעוררות גדול מאוד מאד להשם יתברך ברב המקומות אפלו על־פי פשוט מלבד הנסתרות, כי כלם הם סודות נוראות, ויש להם כח גדול לעורר הכל להשם יתברך:

הַקְדָּמָה שְׁנִיָּה

בְּהִיוֹתֵנוּ עוֹסְקִים בְּהַדְפָּסֵת הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה, שָׁמוּעַ שָׁמַעְנוּ קוֹל שְׁאוֹן בְּאִמְרָם כִּי לֹא נֶכּוֹן לְהַדְפִּיס סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת כְּאֵלֶּה, וְלִכְפֹּל דְּבָרֵיהֶם הוּא אַךְ לְמוֹתֵר. וְאִם כִּבֵּר הַקְדָּמָנוּ בְּהַקְדָּמָה דְּבָרֵי רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה שֶׁאָמַר שְׁרָצוֹנוּ לְהַדְפִּיס סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וּמֵה יוּכְלוּ הָעוֹלָם לֹדַמַר עַל זֶה, כִּי הֲלֹא עַל-כָּל-פָּנִים הֵם סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת נְאִים. וְכִבֵּר נִדְפְּסוּ בְּעוֹלָם כְּמָה וְכְמָה סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת רַבּוּ מִסְפָּר וְאִין פּוֹצֵה פֶּה וּמְצַפֵּץ. בְּפֶרֶט כִּי רַב הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה מְסַפְּרִים בְּבֵאוֹר מֵהַתְּעוֹרְרוֹת מוֹסֵר נִפְלָא מְאֹד, כְּגוֹן הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַבַּעַל-תְּפִלָּה וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַשְּׁבַעָה בְּעֵט לִירֵשׁ, וְכֵן בְּרַב הַמַּעֲשִׂיּוֹת נִמְצָא מֵהֶם בְּבֵאוֹר דְּבָרֵי חֲכָמָה וּמוֹסֵר מְלֻבָּד הַנִּסְתָּרוֹת בָּהֶם, וְגַם אֶצֶל כְּמָה מַעֲשִׂיּוֹת כִּבֵּר נִדְפְּסוּ הָעֵרוֹת וּמְקַצֵּת רְמִזִּים נִפְלָאִים וְנוֹרְאִים שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה בְּעֶצְמוֹ כְּמַבְאָר לְעִיל. עַל כֵּן זֶה אִמְרַתִּי לְהַעִיר עוֹד אֵיזָה הָעֵרוֹת לְהִיכֵן מְרִמְזִים הַמַּעֲשִׂיּוֹת לְפִי דַעְתִּי הַקְלוּשָׁה, וְהַרוּצָה לְהוֹסִיף יוֹסִיף:

יְדוּעַ בְּכֹל סְפָרֵי הַזֵּהָר וְהַתְּקוּנִים וּבְכֹל כְּתָבֵי הָאֲרָ"י וְצ"ל, שְׁבַת מְלֶךְ הִיא כְּנוּי לְהַשְׁכִּינָה וּכְנִסְתֵי-יִשְׂרָאֵל כְּבִיכּוֹל, וְכִבֵּר נִתֵּן לָנוּ רְשׁוֹת לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה, מִן הָרֵאשׁוֹנִים אֲשֶׁר קִדְמוֹנוּ, אֲשֶׁר מִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּים. וְגַם דּוֹד הַמְּלֶךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם וְשִׁלְמָה בְּנוֹ הַשְּׁתַּמְשׁוּ בְּלִשׁוֹנוֹת הַלָּלוּ הַרְבֵּה מְאֹד, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים מֵה, יד): כֹּל כְּבוֹדָה בְּתִמְלֶךְ פְּנִימָה, וְכִיוּצָא בְּזֶה הַרְבֵּה. וְכֹל סֵפֶר שִׁיר־הַשִּׁירִים, שֶׁהוּא קִדְשׁ

קדשים שאין כל העולם כדאי לו (ידיים פרק ג), מיסד על סוד זה, וכל כתבי האר"י וצ"ל וספרי הזהר מלאים מזה כמבאר שם (תקוני זהר יג, כט): מאן דקטיל לחויא יהבין לה ברתא דמלכא, דהיא צלותא. ובפרט במאמר הסבא דמשפטים (זהר צ"ה). שאמר: עולימתא שפירתא דלית לה עינין, וכיוצא בזה הרבה רבו מספור. וכמו שאומרים ב"יהי רצון" שקדם תהלים: ולחבר אשת געורים עם דודה וכו', וכן בה"לשם יחוד" קדם הנחת תפלין הנדפס בשערי-ציון אומרים שם: והחתן וכו' עין שם.

ומי שמעין קצת בכתבי האר"י וצ"ל, יראה שם בבאור, שכל יסוד הקבלה הוא בדרך זה ליחד בחינת חתן וכלה דכורא ונוקבא ומבאר שם כל השמות והספירות וכל השתלשלות העולמות על דמות וצלם של פרוץ דכורא וכו', ומבארים שם בפרטיות כל האיברים שלהם וכל עניני יחוד וזוג ועבור והולדה ויניקה והתגדלות הקטן והקטנה עד שנעשים גדולים וכו' וכו', והוא דבר מבאר מאוד מאוד בכל הענינים ופרי-עץ-חיים. וגם באדרא-רבא בנשא (קכו): והאזינו (רפו): מדבר בדרך רמז מזה, וגם כל ספר שיר-השירים מלא מזה שפרט כל האיברים של החתן שהכלה משפחת אותו, וכן פורט האיברים של הכלה מה שהחתן משפח אותה וגם רבותינו זכרונם לברכה במדרשים המשילו מתן-תורה לחתנה, כמו שאמרו (תענית כו): ביום חתנתו זה מתן-תורה וכו'. ואמרו על פסוק לקראת האלקים (שיר השירים ג, יא) כחתן היוצא לקראת כלה, כי שבת קדש נקרא כללה ומלכתא, כמו שאומרים: לכה דודי לקראת כללה; בואי כללה וכו'. הרי מבאר לעין, שכל רבותינו זכרונם לברכה בנו כלליות והתחברות העולמות בשרשן בשם חבור של חתן

וְכֹלָה, כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכֹל הָאֵיבָרִים שֶׁל
 זָכָר וּנְקֵבָה כֻּלָּם הֵם צֶלֶם אֱלֹקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, כא):
 וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אוֹתוֹ,
 זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְכֵמוֹ שְׂאוּמְרִים בְּבִרְכַּת נִשְׂוֹאִין: אֲשֶׁר
 בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם דְּמוּת תְּבִנְתּוֹ וְהִתְקִין לוֹ מִמֶּנּוּ
 בְּנִין עֲדֵי עַד וְכוּ'. כִּי הָאָדָם, הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, הֵם חֶלֶק אֱלֹקִים
 מִמַּעַל מִמָּשׁ, וּבָהֶם כָּלוּל הַשֵּׁם הַיְיָ"ה בְּרוּךְ הוּא. וְאִם זֹכִין,
 שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בֵּינֵיהֶם (סוּטָה יז. וְעֵינַן שָׁם בְּרֵשׁ"י). כִּי יֵשׁ בּוֹ
 יו"ד וּבָהּ הָא, וְכֹל זֶה הוּא דְבָרִים פְּשׁוּטִים וּמִבְּאָרִים לְעֵין כָּל,
 וְכִבְרַת הַשְּׂתַמְשׁוֹ כָּל הַקְּדָמוֹנִים בְּלִשׁוֹנוֹת כְּפֹאֵלָה לְכַנּוֹת
 הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׂבִשְׂמִים בְּשֵׁם חֲבוּר חֶתָן וְכֹלָה,
 כִּי כָּל עֲבוֹדָתָנוּ בְּשֵׁרְשָׁה הָעֲלִיּוֹן מְרֻמּוֹ לְחֲבוּר חֶתָן וְכֹלָה
 הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁהֵיא בְּחִינַת יְחִוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ,
 כְּאֲשֶׁר כָּל סִפְרֵי הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ וְכַתְּבֵי הָאֲרִיז"ל מְלֵאִים מִזֶּה
 כְּנ"ל. וְגַם בְּתַשְׁעָה בָּאָב בְּקִינּוֹת שְׂמֻקוֹנִין עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה
 וּכְנִסְת־יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: אִזּוּ בְּהֶלֶךְ יִרְמְיָהוּ וְכוּ' אִשָּׁה יִפְת־תֹּאֵר
 מְנוּלַת מְצָא, וְכֵן בְּתַקּוּן שְׁלִשָּׁה מְשֻׁמּוֹרוֹת שֶׁהוּא מִהַזֵּהָר חֲדָשׁ
 (מְדַרְשׁ הַנְּעֻלָּם עַל אֵיכָה) מְדַבֵּר שָׁם גַּם-כֵּן בְּלִשׁוֹנוֹת כְּפֹאֵלָה,
 כְּאִשָּׁה הַמְּקוֹנֶנֶת עַל בַּעֲלָהּ וְכוּ', עֵינַן שָׁם.

מָפָל זֶה וְיֹתֵר מִזֶּה מְבֹאֵר לְעֵינַיִם שְׂגֻלוֹת הַשְּׂכִינָה וּכְנִסְת־
 יִשְׂרָאֵל הֵיא בְּחִינַת אֲבֹדַת בְּת־מֶלֶךְ וְהַתְּרַחֲקוּתָהּ
 מִדּוּדָה וְכוּ'. וְעֵינַן בְּסִפְרֵי הַבְּהִיר בְּהַשְּׂמָטוֹת שֶׁל זֵהָר בְּרֵאשִׁית
 (רס"ה): מַה שְּׂכַתְּבָ שָׁם עַל לְכָה דוּדֵי נִצָּא הַשְּׂדָה וְכוּ': מְשָׁל
 לְמֶלֶךְ שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים וְכוּ' וְנִשְׂאָה לְמֶלֶךְ גַּם נִתְּנָה
 לוֹ בְּמִתְּנָה, וְלִפְעָמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּאֲהָבָתוֹ אַחוּתִי, כִּי מִמְּקוֹם
 אַחַד הִיָּה, וְלִפְעָמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִּי בְּתוֹ הֵיא, וְלִפְעָמִים
 קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה (שְׁמוֹת

רָבָה, נב, ד) על פְּסוּק: בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אָמוּ (שיר השירים ג, יא), לֹא זֶז מִחֻבָּבָה עַד שֶׁקָּרָאָה בְּתִי וְכוּ'. וְכֵן בְּכָל סֵפֶר מִשְׁלֵי מְכֻנָּה הָאֱמוּנָה וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּשֵׁם אִשָּׁה טוֹבָה, אִשָּׁת-חַיִל, וְהָאֱמוּנוֹת כְּזָבוֹת וְאִפְיֻקוּרְסִית בְּשֵׁם אִשָּׁה רָעָה, אִשָּׁה זוֹנָה, כְּמִבְאָר בְּפֶרוֹשׁ רַש"י וּבְכָל דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה. וְכִבֵּר גְּדַפְס מַעֲשֵׂה מֵהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה בְּסוֹף סֵפֶר תּוֹלְדוֹת-יַעֲקֹב-יוֹסֵף מֵהַסּוֹחֵר עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁהָיוּ בָּיָם וְכוּ', שְׁמִיֶסֶד עַל הַקְּדָמָה זֶה, שֶׁאִשָּׁה יֵרָאֵת ה' הִיא כְּנִסְתֵי-יִשְׂרָאֵל.

וְאַחֲרֵי הוֹדִיעַ ה' אוֹתָנוּ אֵת כָּל זֹאת עַל-יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים הָרֵאשׁוֹנִים עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּקֵל יוֹכַל הַמְעִיֵן הַמְּבִיֵן הַרוֹצֵה לְהַסְתַּכֵּל בְּאֵלוֹ הַמַּעֲשִׂיֹת בְּעֵין הָאֱמֶת לְאֱמַתּוֹ לְהַבִּין וּלְהַשְׁכִּיל בָּהֶם לְמַצֵּא בָּהֶם דְּבָרִים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים. וְאִם אָמְנָם אֵי אֲפָשָׁר לָבוֹא עַד תְּכוּנָתָם לְהַבִּין כָּל קִשּׁוֹר הַמַּעֲשֵׂה מֵרֵאשִׁי לְסוֹפָה, עִם כָּל זֶה יָבִין מַעֲט מִזְעִיר מֵהֶם וַיַּעֲרַב לְנַפְשׁוֹ מְאֹד.

וְהִנֵּה הַמַּעֲשֵׂה הָרֵאשׁוֹנָה מֵהַבַּת-מֶלֶךְ שְׁנֶאֱבָדָה, זֶה מִבְּאָר שְׁזָה סוֹד שְׂכִינָה בְּגִלוֹת, כִּי גִלוֹת הַשְּׂכִינָה הַתְּחִיל קִדְּם בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּסוֹד שְׂבִירַת כְּלָיִם בְּסוֹד וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית לו, לא), וְתַכְּף שְׁנִבְרָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָיָה צָרִיף לְתַקֵּן זֹאת לְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל מְכוּנָם לְגִלוֹת מְלָכוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תַּכְּף בְּשַׁעַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁתִּתְגַּלֶּה מְלָכוֹתוֹ בְּקִרְוֹב בְּעַת בִּיאַת מְשִׁיחֵנוּ שְׁיָבוֹא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֵךְ הוּא לֹא נִזְהָר מִלְּאָכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת וְכוּ' שְׁזָהוּ בְּחִינַת מֵה שְׂפָתוֹב בְּהַמַּעֲשֵׂה הַנִּל, שֶׁהַשְּׁנִי לְמְלָכוֹת לֹא עָמַד בְּנִסְיוֹן וְאָכַל הַתְּפוּחַ, וְעַל-יְדֵי זֶה פָּגַם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְחִזְרָה וַיִּרְדָּה הַשְּׂכִינָה וְהִלְכָה לְמַטָּה בֵּין הַסֵּטְרָא אַחֲרָא כְּפִדּוּעַ. וְאַחֲרֵי-כֵן

בא נח ורצה לתקן ולא תקן כי שתה ונשכר בסוד (בראשית ט, כא) וישת מן היין וישכר וכו', כמובא בספרים (זהר בראשית עג.) שזהו בחינת מה אנוש וכו' (תהלים ח, ה), מה שהשני למלכות לא עמד בנסיון ושתה מן היין, כמו שנאמר שם, ומאז והלאה כל הצדיקים שבכל דור עוסקים בתקון זה עד שיבוא משיחנו במהרה בימינו שאז יהיה גמר התקון. ומעשה זו היא בכל אדם ובכל זמן, כי גם בכל אדם בפרטות עובר עליו כמעט כל מעשה זו פלה, כי כל אחד מישראל צריך לעסק בתקון זה להעלות השכינה מהגלות לאוקמא שכינתא מעפרא להוציא מלכות דקדשה מבין העכו"ם והסטרא-אחרא שנתחזרה ביניהם, אשר סוד כל עבודתנו וכל המצוות ומעשים טובים ועסק התורה שאנו עושים כל ימי חיינו שכלם מיסדים על קטב זה כמבאר בכתבים (שער הפסוקים, פ' בראשית בסוד חטא אדם הראשון). ואפלו אנשים פשוטים לגמרי והמונעם שאין יודעים בין ימינם לשמאלם, עם כל זה גם הם אם זוכים לילף בדרך הישר לפי ערכם, דהיינו לסור מרע ולעשות טוב, כי אפלו איש פשוט לגמרי יודע מה שאסרה תורה, ואם עיניו לנכח יביטו לסור מרע ולבחר בטוב, אז נעשין כל התקונים בעולמות העליונים ממילא על-ידו וזוכה להקים השכינה מנפילתה כפי מה שזוכה לקדש ולטהר עצמו.

נמצא שכל אחד מישראל הוא עוסק לחפש ולבקש את הבת-מלך להשיבה אל אביה שתשוב אל אביה כנעוריה בסוד ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל (ויקרא כב, ג). כי ישראל בכללם הם בחינת שני למלך, כי הם מושלים בעולם; מה הוא מחיה מתים, רופא חולים, אף ישראל כף כמו שאמרו (הקדמת הזהר ה.): אל תקרי "עמי" אלא "עמי"; מה אנא עביד שמיא וארעא במלולי אף אתם

בן וכו' וכיוצא בזה הרבה וכל אחד כפי מה שזוכה לעסק בעבודתו, שעל-ידי זה עוסק כביכול לחפש ולבקש השכינה וכןסת-ישראל להוציאה מהגלות, כמו-כן כביכול השכינה מתגלה אליו כביכול מתוך תקף גלותה ומתעלמת ומסתרת עצמה ובאה אליו בסתר ומגלית לו מקומה ומושבה ומה לעשות בשבילה באפן שיזכה למצאה שזה בחינת מה שגלתה הבת-מלך אל השני למלכות באיזה תחבולות יוכל להוציאה. והענינים והתחבולות המבארים שם הם מבארים באר היטב על-פי פשוט (כי כך דרך רבנו זכרוננו לברכה ברב המעשיות, שבתוך קשור המעשה מספר דברי מוסר על-פי פשוט, כמבאר למעין בהם) כי צריכין לבחור לו מקום ולקבע לו תשובה ותענית ולהתגעגע תמיד ולהשתוקק תמיד אליו יתברך שיזכה להכיר אותו שיתגלה מלכותו בעולם, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו וכו' ומלכותו בכל משלה, שזה עקר הקמת השכינה מהגלות כשזוכין להכיר מלכותו באמונה שלמה באמת וכלם ידעו אותו יתברך מקטנם ועד גדולם והיתה לה' המלוכה וכו'.

וכשהאדם מתחיל לעסק בזה ובחר לו מקום להתבודדות לעסק בעבודת השם ולכסף ולהשתוקק אליו יתברך ולפעמים זוכה שנמשך איזה זמן, אך אחר-כך כשהוא סמוך מאוד לבוא למבקשו שיתגלה אליו לפי בחינתו התגלות מלכותו יתברך, אזי ביום אחרון מזמינים לו איזה נסיון לפי בחינתו, ואז באותו היום שהכל תלוי בזה היום, אזי מתגבר עליו הבעל-דבר וכל חילותיו עליו בהתגברות גדולה מאוד ונכנס עמו בדברים וממשיכו לעצתו ורואה כי תאוה הוא לעינים ונחמד וכו' (בראשית ג, ו) ולוקח מפריו ואוכל חס

וְשָׁלוֹם וְאִינוֹ עוֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁלוֹ מֵה שֶׁהוּא מְכַרַח לְהִתְנַסּוֹת
 וְלִהְצַטְרֵף אֲזוּ בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְהַזְּמַן, וְאִזִּי תִכְף נּוֹפֵל עָלָיו שָׁנָה,
 וְשָׁנָה הוּא הַסְּתַלְקוֹת הַמַּחֲזִין שְׁנִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ דַעְתוֹ וְחִכְמָתוֹ
 הַמְּאִיר בְּפָנָיו בְּסוּד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו, וְכִתִּיב: לָמָּה נִפְּלוּ פָּנָיָךְ (שֵׁם ד,
 ה), וְעַיִן מִזֶּה בִּמְאֹמֶר הַמִּתְחִיל פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן (בְּסִימָן ס
 לְקוּטֵי א) שֵׁם מְדַבֵּר מִזֶּה, שְׁעַל־יָדַי פָּגַם תְּאוֹת אֲכִילָה אוֹבְדִין
 אֶת הַפָּנִים שֶׁהוּא הַשֹּׁכֵל, וְאֲזוּ נּוֹפְלִין לְבַחֲיִנַת שָׁנָה, עַיִן שֵׁם
 הַיֵּטֵב וְתַבִּין כִּי שֵׁם מְדַבֵּר הַרְבֵּה מֵעַנִּין סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, אֲשֶׁר
 עַל־יָדָם מְעוֹרְרִין מֵהַשָּׁנָה, עַיִן שֵׁם.

וּבְאֵלוֹ הָעֵתִים שֶׁהָאָדָם הוּא בְּבַחֲיִנַת שָׁנָה חָס וְשָׁלוֹם עוֹבֵר
 עָלָיו מֵה שֶׁעוֹבֵר שְׁזָהוּ בַּחֲיִנַת כָּל הַחִילּוֹת שֶׁעָבְרוּ עַל
 הַשְּׁנֵי לַמְּלָכוֹת בַּעֲת שֶׁהָיָה מְטַל בְּשָׁנָה וְאַחֲר־כֵּן נִתְעוֹרֵר
 וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהָיָה יֵשֵׁן כָּל־כֵּן, וְחֹזֵר וְהֵלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁל הַבַּת־מֶלֶךְ
 וְהוֹדִיעָה לוֹ גְּדֵל הַרְחָמְנוּת שֶׁעָלָיו וְעָלֶיהָ, שְׁבִשְׁבִיל יוֹם אֶחָד
 אֵבֵד מֵה שֶׁאֵבֵד וְהִקְלָה עָלָיו הָאֲזֻהָרָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת
 רַק לְזַהֵר מִשְׁתִּית הַיַּיִן כְּדִי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִיָּדַי שָׁנָה, וְחֹזֵר וְהִתְנַגַּע
 אִיזָה זְמַן רַב בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם כְּדִי לְהוֹצִיא הַבַּת־מֶלֶךְ. אֲבָל בַּיּוֹם
 הָאַחֲרוֹן לֹא עָמַד גַּם־כֵּן בְּנִסְיוֹן קָל כִּי רָאָה מֵעַן שֶׁל יַיִן
 וְהִטְעָה אֶת עַצְמוֹ וְהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרָיו וְאָמַר לְהַמְשִׁירָת:
 הֲלֹא רָאִיתָ שְׁזָה מֵעַן וּמֵאֵין בָּא לְכֹאֵן יַיִן, וּבְתוֹךְ כֵּן הֵלֵךְ
 וְלָקַח מֵעַט וְטַעַם מֵהַיַּיִן, וְתִכְף נִפֵּל עָלָיו שָׁנָה, וַיֵּשֵׁן הַרְבֵּה
 מְאֹד, כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הַבְּעַל־דָּבָר וְהִתְאַוּוֹת בְּשְׁרוּצָה לְהַסִּית אֶת
 הָאָדָם הַכָּשֵׁר שְׁרוּצָה לְהִתְרַחֵק מִהַתְאַוּוֹת, שְׁאִזִּי מְטַעַה אוֹתוֹ
 מֵעַט מֵעַט שְׁיִתְפַּלֵּא וַיִּתְמָה בְּדַעְתוֹ עַל עַנִּין הַדָּבָר שֶׁמִּתְאַוָּה
 אֵלָיו, וְתִכְף שְׁנִכְנַס בְּדַבְרִים בְּעַנִּין הַתְּאוּוֹה, מִתְגַּבֵּר עָלָיו
 הַבְּעַל־דָּבָר עַד שֶׁמְכַשִּׁילוֹ בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁמְפָרֵשׁ בַּתּוֹרָה בְּעַנִּין עַץ
 הַדַּעַת אֵיךְ דָּבַר הַנְּחָשׁ עִם הָאִשָּׁה: אֵף כִּי אָמַר אֱלֹקִים וְכוּ'

ותרא כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וכו' (בראשית ג, ו) דוק ותשכח כי כף הענין בכל התאוות והנסיונות. ומי שהוא ברדעת אמתו וחס על נפשו באמת למלט נפשו מני שחת ורוצה לעמד בנסיון, הוא צריך להתגבר בכל עז להסיח דעתו לגמרי ולבלי לכנס עם התאוות בטוען ונטען כלל ולבלי לדבר ולהרהר ולהתפלא ולתמה עליהם כלל ואל יבהלוהו רעיוניו כלל; וכמו שכתוב בספר הא"ב (ספר המדות, אות נאוף, סימן י): אל תכנס עם פתוייה בטוען ונטען וכו', עין שם. רק יסיח דעתו מזה לגמרי ויפקח דעתו בדברי תורה או במשא-ומתן או בדברי שיחה וכיוצא עד שינצל ממה שצריך להנצל, ואחר-כך חוזר ומתעורר לו מחשבות ורעיונים כאלה וצריך לחזור ולהתגבר עליהם להסיח דעתו מהם וכן כמה וכמה פעמים, וצריך להיות עקשן גדול עד שינצח המלחמה:

והנה מחמת שגם בפעם השני לא עמד בנסיון וטעם מהיין, חזר ונפל עליו שנה גדולה וישן הרבה, דהינו שבעים שנה, וענין שנה כל שבעים שנה מבאר בהתורה פתח רבי שמעון בסימן ס' הנ"ל שיש שנופלים משנה מכל השבעים פנים של תורה שהם בחינת שבעים שנה וכו', עין שם, שאי אפשר לעורר ולהקיץ אותם כי אם על ידי ספורי מעשיות של שנים קדמוניות וכו', עין שם היטב. והבת-מלך שהיא שרש נשמתו, בשעוברת עליו ורואה אותו נופל בשנה ימים ושנים הרבה זמן רב כל-כף, היא בוכית הרבה, כי יש רחמנות גדול עליו ועליה ואז הודיעה לו מקומה שעכשו אינה במקום הראשון כיון שנה אחר, דהינו בהר של זהב וכו'. והרמז מבאר, כי אף-על-פי שעשה מה שעשה ונפל איך שנפל זה זמן רב מאד, אף-על-פי-כן השכינה מעוררת אותו בכל פעם,

ובכל פעם מרמזת עצות חדשות איך שיחפש ויבקש את שרש
 קדשתו שהיא בחינת הבת-מלך הנ"ל; וזה השני למלכות,
 אף-על-פי שלא עמד בנסיון שני פעמים ונפל לשנה כל-כך
 ועבר עליו מה שעבר ואחרי יגיעות וטלטולים ויסורים וצרות
 קשות ומשנות כאלה שעבר עליו בשביל למצא את הבת-
 מלך ואחר-כך בשביל יום אחד אבד הכל וכן נכשל שני
 פעמים כנ"ל, אף-על-פי-כן לא הניח את עצמו להתנאש
 לגמרי חס ושלום, רק הלך לחפש ולבקש הדר של זהב
 והמבצר הנ"ל, ואחרי שהיה לו עוד יגיעות וטלטולים קשים
 הרבה וחפש הר ומבצר הנ"ל מצא איש גדול עם אילן גדול
 וכו', וזה האיש דחה אותו שבודאי אינו בנמצא הר ומבצר
 הנ"ל ורצה להסיתו ולדחותו שישוב, אבל השני למלך לא
 שמע להמניעות והדחיות ואמר שבודאי הוא בנמצא הר
 ומבצר הנ"ל עד שהכרח האיש הגדול הנ"ל לקרא ולקבץ כל
 החיות וכו', אבל כלם השיבו שאינו בנמצא ואז אמר לו
 (האיש הגדול להשני למלך): ראה והבט בעיניך שאינו
 בנמצא, ועל מה אתה מתיגע כל-כך בחנם; אם תשמע לדברי
 שוב לאחוריה, אבל הוא לא שם לבו לזאת ואמר שהוא
 בודאי בנמצא, ואז השיב לו האיש הגדול הנ"ל שילך לאחיו
 שממנה על העופות, והלך והתיגע ובקשו עד שמצאו, ואז גם
 השני דחהו והסיתו לשוב שבודאי אינו בנמצא הר ומבצר
 הנ"ל, והוא לא שמע לדברי הדחיות שלו גם-כן והכרח השני
 לקרא לקבץ כל העופות, אבל כלם השיבו שאינו נמצא
 בעולם הר ומבצר הנ"ל, ואז אמר לו זה השני גם-כן: ראה
 בעיניך שאתה מתיגע בחנם, שוב לאחוריה. והוא לא הטח
 אזנו גם לדברי השני ואמר שהוא חזק באמונתו, שבודאי הוא
 בנמצא, ואז הודיע לו זה השני שילך לאחיו שממנה על
 הרוחות וגם זה דחהו הרבה כנ"ל ואחר-כך קרא וקבץ כל

הרוחות וכלם השיבו שאינו בנמצא, ואז אמר לו זה השלישי:
 עתה ראה גם ראה שלחנם טרחת, כי בודאי לא תמצא עוד,
 שוב לאחוריה. ואז ראה שכלו כל הקצין ואינו יודע לנטות
 ימין ושמאל איך לבקשה, אבל בעצמו היה חזק בדעתו
 שבודאי הוא בנמצא הר ומבצר הנ"ל ששם יושבת הבת-מלך
 הנ"ל, ואז מגדל צערו ומרירות לבו התחיל לבכות מאד.
 ובאותה השעה חמל עליו השם יתברך ובתוך כך בא עוד רוח
 אחד והודיע לו שהוא בעצמו נשא הבת-מלך להר ומבצר
 הנ"ל ואז נתן לו בלי שיקבל ממנו מעות שלא יהיה לו עכוב
 מחמת מעות ואזי הלך לשם והשתדל בתחבולות עד
 שמצאה, אשרי לו.

והמעין בכל זה בעין האמת יבין היטב כמה וכמה צריכין
 להתחזק בעבודת השם ואיך ועד היכן צריכין להיות
 עקשן גדול בעבודת השם בלי שעור וערף ומספר. כל אדם
 ואדם לפי מדרגתו ולפי עליותיו וירידותיו ואפלו אם עבר מה
 שעבר. ראה והבן והבט בהמעשה הנ"ל כמה יגיעות יגע
 וכמה טרחות טרח השני למלך הנ"ל ואחר-כך נפל מאד
 על-ידי שלא עמד בנסיון קל שני פעמים עד שנפל לבחינת
 שנה כמה ושנים עד שהיה בבחינת שנה של כל
 השבעים שנה כנ"ל. ואף-על-פי-כן לא התיאש עצמו והיה לו
 יגיעות האלה אחר-כך ולא שמע לשום מניעות ודחיות שרצו
 לדחותו שלא לבקש ולחפש עוד וכל מה שהתחזק ולא שמע
 לקול הדחיות של האנשים הנ"ל, תכף נתהפר שהאנשים
 הנ"ל היו לסיוע, כי כל אחד קבץ בשבילו החיות או העופות
 שהיה ממנה עליהם. ואם אחר-כך חזרו ודחו אותו ואמרו לו:
 ראה שאינו בנמצא, ואף-על-פי-כן לא שמע לדחיתם ואז
 סיעו לו והודיע לו כל אחד מאחיו עד שבא לזה שממנה על

הרוחות שעל־ידו בא למבקשו. וגם זה דחה אותו הרבה ביותר, אבל על־ידי שהיה חזק בדעתו ולא נתיאש לעולם בשום אפן, אזי ברגע קלה נתהפך הדבר ונתהפכו המניעות לסיועות וישועות, ובא רוח אחד והודיע לו שהוא בעצמו נשא את הבת־מלך להר ומבצר הנ"ל, ואחר־כך זה הרוח בעצמו נשא אותו גם־כן לשם כנ"ל. ראה והבן והבט על כל פרט ופרט מהמעשה ותבין רמזים והתעוררות נפלא כמה צריכין להתחזק לדרש ולחפש ולבקש את עבודת השם תמיד, כמו שכתוב (תהלים קה, ד): בקשו פניו תמיד וגו'. כי אם אמנם עצם המעשה גבהה מדעתנו ואין אנו יודעים כלל מהו הר של זהב ומבצר של מרגליות וכו' ושאר הענינים בכלל ובפרט, אף־על־פי־כן כל הרמזים הנ"ל כלם אמתיים ומבארים לעין האמת בתוך המעשה הנ"ל ויותר ויותר מהם יכול כל אחד להוציא מהם רמזים והתעוררות נפלא אם ירצה ישמע חכם ויוסיף לקח, וכן בשאר המעשיות. (ענין הר של זהב ומבצר של מרגליות מרמז לעשירות נפלא דקדשה שצריכין בשביל התבוננות וכו' כמבאר בהתורה פתח רבי שמעון סימן ס' חלק א', עין שם היטב והבן מאוד, כי התורה הזאת היא פרוש על המעשה הזאת באשר הבנו ממנו זכרונו לברכה).

ונלך מענין לענין ונשים לב מעט להמעשה של החכם והתם (מעשה ט) שם תראה מברך קצת המכון באותו המעשה שעקר התכלית לילך בתמימות בלי שום חכמות. ועין שם היטב בכל דבור ודבור ותמצא רמזים נפלאים להתחזק בדרך התמימות שזה עקר התכלית הטוב גם בעולם הזה, מכל־שפן בעולם הבא.

וכן בהמעשה של הבנים שנתחלפו (מעשה יא) ובהמעשה של
 הבעל-תפלה (מעשה יב) ומכל-שכן וכל-שכן בהמעשה
 של השבעה בעטלירס (מעשה יג), ששם מבאר אצל כל אחד
 ואחד מהשבעה מוסר נפלא ונורא שאין כמוהו, כי כל אחד
 התפאר בגדל רחוקו מעולם הזה בתכלית. שזה התפאר
 שהוא עור לגמרי מהעולם ואין לו שום הסתכלות בזה
 העולם כלל כי כל העולם אינו עולה אצלו פה-עין וכו'.
 והחרש התפאר שהוא חרש לגמרי מלשמע קולות של זה
 העולם שכלם חסרונות, כי כל העולם אינו עולה אצלו
 לשמע קול החסרונות שלהם וכו'. וזה התפאר שאינו מדבר
 שום דבור שאינו שבחים להשם יתברך ועל-פן הוא כבד-פה
 לגמרי מדבורי העולם הזה וכן זה התפאר שאינו רוצה להניח
 שום הבל בעלמא לזה העולם וכן כלם, עין שם היטב. ואם
 תביט בעין האמת תעמד מרעיד ומשתומם ותראה עצם
 המוסר הנפלא והתעוררות נורא להשם יתברך בהמעשה
 הנ"ל שאין כמוהו.

ועין בדברינו בספר לקוטי-הלכות בכמה מקומות מה שהאיר
 ה' עיני ואיזה רמזים בכמה מעשיות. עין בהלכות תפלין
 (הלכה ה') על פי המעשה של הבעטליר הראשון שהיה עור
 וכו' עין שם, ובהלכות ברכות השחר (הלכה ג') על פי המעשה
 של הבנים שנחלפו, ובהלכות תפלה (הלכה ד') על פי המעשה
 של הבעל-תפלה, וביוזרה-דעה בהלכות תולעים (הלכה ד') על
 פי המעשה של הבעטליר הששי שהיה בלא ידים שספר
 המעשה של הבת-מלך שברחה להמבצר של מים וכו',
 ובאבן-העזר בהלכות אישות (הלכות פריה ורביה, הלכה ג') אות
 לב) על המעשה הנ"ל על מה שכתוב שם שרפואות הבת-
 מלך על-ידי עשרה מיני נגינה ועוד בכמה מקומות, עין שם

ותמצא נחת בעזרת השם יתברך. ועין בהלכות נדרים (הלכה ד', אות כה) על המעשה של יום הרביעי מענין השתי צפרים ובהלכות צדקה (שם, אות יג) על המעשה של יום השלישי מענין הכבד־פה והמעין שלמעלה מהזמן והלב של העולם. השם יתברך יראנו נפלאות בתורתו שנוצה להוסיף ולהשכיל רמזים אמתיים בכל המעשיות ודבורים שזכינו לשמע מאור הזה.

זאת מצאנו באמתחת הכתבים והוא ענין התנצלות על שכתב זכרונו לברכה הספורי מעשיות על לשון פשוט בזה, וזהו:

עוד ראיתי להעיר לבב המעינים בספר זה של המעשיות לבל יהיה בלבם עליו על אשר נמצאים לפעמים שיצא מתחת לשונו לשונות גסים בספר ספורי מעשיות, כגון: ונעשה ברגז עליה במעשה א'; ולקח את עצמו אל השתיה בהמעשה של הבנים שנהלפו ועוד באיזה מקומות, כי ידן אותו לכף זכות שזה היה כשגגה היוצא מלפני השליט על־פי הכרח גדול. כי...

עד כאן מצאנו והעתקתי אות באות לשונו זכרונו לברכה. והנה נראה בעליל שרצונו הקדוש היה לכתב טעם על זה, אך לפי הנראה שפסק באמצע מחמת איזה אנס ושוב לא זכינו שהשם יתברך יסבב הדבר שיכתב בעצמו.

תהלה לאל אשר זכינו ברחמיו יתברך שנכתבו דברים אלה, כי על כל דבור ודבור שרצה לכתב שיתגלה בעולם, היה מניעות על זה הרבה ומחמת זה היה זריז מאד מאד

בְּכַתִּיבְתוּ בְּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ כִּי הָיָה רָגִיל לֹאמַר לָנוּ תָּמִיד
 שָׁאֵם אִינוּ מְזֹרֵז אֶת עַצְמוֹ לְשֹׁבֵר הַמְּנִיעוֹת לְכַתֵּב מִיַּד אִינוּ
 יוֹדֵעַ אִם יִכְתֹּב עוֹד מִכֶּמֶה טְעָמִים הַכְּמוּסִים אֲצִלוֹ. וְעַתָּה
 בְּשִׁבִיל שְׁשִׁמְעֵתִי גְלוּי־דַעַת מִמֶּנּוּ זְכוּרֹנוּ לְבָרְכָה שְׂרָצוֹנוּ
 כְּשִׁידְפִּיסוּ עוֹד הַפֶּעַם לְכַתֵּב אֵיזָה טַעַם עַל זֶה אֲמַרְתִּי לֹא
 אֶכְחַד מִלְּכַתֵּב טַעַם אֶחָד מִטְעָמִים הַרְבֵּה אֲשֶׁר הָיוּ גְנוּזִים
 וּכְמוּסִים אֲצִלוֹ זְכוּרֹנוּ לְבָרְכָה וְזֶהוּ, שְׁשִׁמְעֵתִי מִמֶּנּוּ זְכוּרֹנוּ
 לְבָרְכָה כִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב רַבִּי נַחֲמָן זְכָר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ
 לְבָרְכָה סֵפֶר הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ הִנְהוּג בְּמַדִּינַתְנוּ וּמוֹרְנוּ
 וְרַבֵּנוּ הָרַב רַבִּי נִתָּן זְכָר צַדִּיק לְבָרְכָה רֵאשׁוֹן שְׁבַת־לְמִידָיו
 הַיְקָרִים זְכוּרֹנָם לְבָרְכָה הָעֵתִיקָם עַל לִשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ וְהוֹרִיד אֶת
 עַצְמוֹ בְּכוּוֹן לְלִשׁוֹן פָּשׁוּט בְּכַדִּי שְׁלֹא יִשְׁתַּנֶּה הָעֵנִין אֲצֵל
 הַקּוֹרָא אוֹתָם בְּלִשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ מִכֶּפֶי מַה שְּׁסִפְרָם הוּא זְכוּרֹנוּ
 לְבָרְכָה עַל לִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ הִנְהוּג בֵּינֵינוּ וְזֶה סֵבֶה אֲשֶׁר נִשְׁמַע
 מִלְּשׁוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ לְשׁוֹנוֹת פָּשׁוּטִים כְּאֵלֶּה בְּכֶמֶה מְקוֹמוֹת. זֶה
 הַטַּעַם הוּא כְּפִי מַה שְׁשִׁמְעֵתִי מִמֶּנּוּ זְכוּרֹנוּ לְבָרְכָה עַל־פִּי
 פָּשׁוּט, וְחוּץ שֶׁהָיָה לוֹ טְעָמִים כְּמוּסִים אֲשֶׁר לֹא זְכִיתִי לְשַׁמֵּעַ
 מִמֶּנּוּ זְכוּרֹנוּ לְבָרְכָה. וְרֵאשׁוֹן לְהֶאֱמִין בְּזֶה שֶׁהָיוּ לוֹ עוֹד טְעָמִים
 כְּמוּסִים, כִּי זֶה יְדוּעַ מִסִּפְרֵי הַקָּדוֹשִׁים אֲשֶׁר הָיָה בְּעַל לִשׁוֹן
 גְּדוּל וְכֵאֵן הוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְלִשׁוֹן פָּשׁוּט, לְכֵן רֵאשׁוֹן לְהֶאֱמִין
 שֶׁהָיָה לוֹ כּוּוֹן גְּדוּל בְּזֶה, וְאִישׁ אֲמוֹנוֹת יְבוֹא לוֹ רַב בְּרָכוֹת אֲמֵן
 כֵּן יְהִי רָצוֹן:

הקדמה לפרוש "נהרי-אפרסמון" ובאור בקצרה ענין הספורי-מעשיות

בשעה שרבונו ז"ל התחיל לספר את הספורי-מעשיות, אמר לאנשי
שלומו: מאחר שאני רואה, כי כל מיני תורות ושיחות אינן
מועילות לכם, בכך אתחיל לספר לכם ספורים; ומה זאת אומרת?
אלא אדם נמצא בזה העולם הגשמי והחמרי, ומתגשם בו, כי
מסתובב כאן למטה, ורואה גשמיות ועביות, שקר ועולה, כל דאליס
גבר, מי שיותר חזק — הוא נעשה שליט וכו', וכן שומע כל מיני
שקר, לבלוד וזהמה, ומגיע לידי כעס ורציחה, ומדבר דבורי הבל
ורעות רוח, לשון-הרע, רכילות וליצנות וכו' וכו'. נמצא, שכל מי
שמסתובב בזה העולם הגשמי והחמרי, מתגשם מאד, עד שבא
למצב כזה, שרואה מזה העולם רק רע כל היום, ואדם נתגשם פה
מאד.

והנה רבונו ז"ל רצה מאד, שכל אחד מאנשי שלומו יכניס בעצמו
גלוי אלקות, שירגיש את הקדוש-ברוך-הוא פה בזה העולם
הגשמי והחמרי דיקא, הינו שישתכל בהשכל שיש בכל דבר, ויראה
את האלקות המחיה את זה הדבר, על-כן אמר תורות כל-כך
גבוהות וענינים נשגבים, והלביש השגות אלקות במדרגות כאלו,
עד שאמר פעם: הורדתי השגות אלקות בלבושים כאלו, שאיני יכול
להוריד יותר. תתארו לעצמכם, כל התורות ב"לקוטי-מוהר"ן",
שאמרו רבונו ז"ל, הוא הלביש בזה את כל חכמת הקבלה של
הקדמונים ושל האריז"ל, וכל קבלת הזהר והתקונים הכניס שם.
והלביש את זה בלבושים כאלו, שאיני יכול להוריד יותר. ואף-על-

פירכין עדין התורות כל-כך גבוהות וההשגות גדולות במאד מאד, עד שצריכים לעמעם את המח, כולי האי ואולי נזכה להבין את דברי רבנו ז"ל. וכן כל שיחותיו הקדושות שדבר עם אנשים, היו כדי להכניס בבני-אדם גם-כן גלוי אלקות, שירגישו את הקדוש-ברוך-הוא. ואף-על-פי-כן אמר: אני רואה, שמכל הדבורים שדברתי אתכם לא פעלתי מאומה, ובעבור זה אני מתחיל לספר לכם ספורים. ומה הם הספורים הללו? אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן ס'), שהן מעשיות משנים קדמוניות, ספורים שפבר קרו פעם, אך הלביש בזה סודות נוראים, ורצה להראות לנו דרך, איך שכל ספור ומעשה שנארע בזה העולם, אין זה מקרה, אלא יש בו גלוי אלקות. הן אמת שאנו רואים את הספור בפשוטו בגשמיות: מלך — ולו ששה בנים ובת אחת, ושני למלך וכו', רואים ספור בפשטות, ושומעים ספור, שומעים חדשות — מה קרה עכשו בעולם, בא רבנו ז"ל ומגלה לנו את הספור מעולם העשיה, מה שקורה בזה העולם, ולכאורה זהו ספור בעלמא, אך בתוך הספור, אם תקשרו אותו להקדוש-ברוך-הוא, תראו שיש בו עמק חכמת הקבלה, כי אין משג של מקרה בעולם, אין דבר כזה שארע איזה מאורע או איזו מלחמה קרתה במקרה, אלא הכל מכון מלמעלה, ויש בזה סודות נפלאים מאד מאד, אשר זהו כל ענין הספורי-מעשיות, שרבנו ז"ל לקח ספור של זה העולם, שאיננו רחוקים ממנו, כי אנו למעשה בזה העולם, ורואים ושומעים ספורים, ויכולים לשפח, חס ושלום, מהקדוש-ברוך-הוא, בא רבנו ז"ל עם הספורי-מעשיות שלו, ומגלה לנו דרך — איך אם נקשר את הספור אליו יתברך, נראה שהספור בעצמו זהו ספר מוסר, המלמדנו לקח ומוסר השכל הרבה מאד.

ולכן היו אנשי שלומנו לומדים הרבה "ספורי-מעשיות", כי הם

מעוררים מאד את לב האדם לבורא יתברך שמו, וכשרגילים בלמודם, נתעוררים מאד אליו יתברך, ובפרט מי שרגיל בשפת האידיש, אשר היא הלשון שרבנו ז"ל דבר, זה מעוררו במאד מאד, אך גם בלשון הקדש נתעוררים מאד מהלמוד ב"ספורי-מעשיות", אם רק מבינים את הנמשל מן המשל.

והנה נתן דגמא — מהתחלת ה"ספורי-מעשיות", וכך אולי יהיה לנו איזה רמז והבנה, איך להוציא לעצמנו דרך להבין את הסודות הנוראים בדרך פשוטות, כדי לקחת לעצמנו עצות לחיי יום יום.

ענה ואמר: בדרך ספרתי מעשה, שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרהור תשובה; דרך — מהי דרך? בזה העולם האדם נמצא בדרך, כי כל חיי האדם בזה העולם הם דרך; אדם נולד, יוצא מבטן אמו, ומתחיל ללכת דרך; הולך דרך שעה, שעות, שלש שעות וכו', וכך ממשיך עשרים וארבע שעות, והנה הוא כבר תינוק בן יומו, ושמחים ועליזים עמו בשמחה אין קץ. וחולפת עוד שעה ועוד שעה, ועוד עשרים וארבע שעות, והוא בן ימים, וכן הלאה — בן שלשה וארבעה ימים וכו', עד שמגיע לברית — הוא היום השמיני, ושמחים ועליזים, שזוכים לערך לו ברית מילה, הלא היא המצוה הראשונה של התינוק. וממשיך ללכת, והוא בן תשעה ימים ועשרה ואחד-עשר וכו', והגיע לשלישי למילתו, ואט אט חולף לו הזמן, עוד יום ועוד יום, וככל שמתקדם הלאה בדרך, שוכחים איך שנולד, ומה היה וכיצד עבר וכו', כי מתקדמים, הטבע מתקדם, עד שהתינוק כבר בן חדש ימים, גדל השמחה — אין לתאר! ומחזיקים אותו, ומעבירים אותו מיד ליד וכו', ומתקדם עוד ועוד, חדשים ושלשה וארבעה וכו', וכבר מתחיל להסתכל ולהתבונן סביב

ולהתהפך מצד לצד — ושמחת ההורים ללא גבול. בכן הגיע התינוק לחצי שנה, שמונה חדשים, ויכול כבר לזחל ולטפס בלול ובמטה, וממשיך בדרך הלאה לגיל שנה, שנה וחצי, וכבר מתחיל לדבר מלים אחדות, ואחר-כך קטעי משפטים וכו', ומתלהבים מ'חכמותיו' שעושה ומדבר ומחקה, ושוכחים לגמרי שהילד לא מזמן יצא לאויר העולם. וכך מתקדם שעה אחר שעה, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חדש אחר חדש, והוא בן שנתים, שנתים וחצי, וממתינים בקצר רוח לגיל שלש — לעשות לו חלק'ה ופאות, וגדל השמחה — מי ישער כלל! ובין כך הילד משתובב ומשחק ומשתולל ומתפרע כטבע הבריא של ילד, ומטפס ונופל, ושובר ומתהפך ועושה בלגן ומתקוטט וכו', וכך מתקדם ומתקדם ומגיע לגיל ארבע חמש וכו', ומכניסים אותו לחדר — איזו שמחה גדולה, ומתחיל ללמד תורה, אם ההורים דואגים לחנכו הטהור, וכן לחברים טובים שיתרועע עמם, הוא גדל כראוי, פרי הלולים, אשר ראוי להתגאות בו, אך אם, חס ושלום, אין יודעים הכיבוד לחנכו, ואין שומרים עליו כבבת עין, ומתחבר לחברים רעים, קוצים ודרדרים, הוא גדל עקם, וסופו — בבאר שחת, רקבון, פרי באושים, רחמנא לעלן.

ואם-כן הנער גדל ומתבגר, ונעשה בר-מצוה — וגדל השמחה ללא קץ וגבול. וגדל הלאה והלאה, ומתקדם בחייו לקראת גיל שמונה-עשרה תשע-עשרה, ומגיע לפרקו, ומוצאים בעבורו שדוד הגון, ומקים בית נאמן בישראל — איזו שמחה עצומה! זוכה — ונולדים לו ילדים, וממשיך את שרשרת הזהב — אשריו ואשרי חלקו! כי כך נעשה בחיים, כל החיים הם דרך אחת ארכה, שאדם הולך בזה העולם יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חדש אחר חדש, שנה אחר שנה. אך דא עקא, שהוא שכח מאין

יצא, ושוכח ואינו יודע לאן הוא הולך, וכך ממשיך עד תם. אם הוא זוכה, עובר את השבעים שנה, כמו שכתוב (תהלים צ, י): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה"; כי גם על זה צריכים רחמים, שיזכה לעבר שבעים או שמונים שנה, כי יש שנפטרים בגיל צעיר, רחמנא לעלן. אבל אדם שפן זכה למשך שבעים שמונים שנה בזה העולם, ומגיע היום האחרון שלו, והוא חלש ותשוש כח, זקן וחסר אונים, ובשנותיו האחרונות הוא נתמך במקל, וכחותיו אזלו, עד שבאה שנתו האחרונה, החדש והיום האחרון, השעה האחרונה שלו, והוא שוכב במטה על ערש דוי, עד שיוצאת נשמתו מאפו, ונוטלים את גופו וקוברים באדמה, ונכנס בבטן האדמה, ונסתם עליו הגולל, ונשכח מכלם.

ובאמת אין איש שם על לב, שהנה זה עתה נולדת ויצאת מבטן אמה, יצאת לאויר העולם, והנה עתה כבר נכנסת לבטן האדמה, וחלפו עברו עליך שבעים שנה, ומה עשית בשבעים שנה הללו? מה פעלת? האם ידעת מהי תכליתך בזה העולם? איך חלפו עליך השנים? כל השבעים שנה הלכת בדרך, ולא ידעת על מה ולמה; נמצא, שיכולים לעבר על האדם שבעים שנה, ולא ידע — מאן בא, ולאן הוא הולך, ולפני מי עתיד לתן דין וחשבון? על זה אומר רבנו ז"ל: בדרך ספרתי מעשה; בדרך של העולם הזה שעברת את זה העולם, ספרתי ספור, שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרהור תשובה; רבנו ז"ל מספר לנו ספור, וכל אחד שומעו באמצע הדרך היכן שנמצא בזה העולם; אם אדם זוכה, ועדין הוא בגיל צעיר, ומכל שפן כשהוא עוד קדם ברמצה, וזוכה אז להתקרב לרבנו ז"ל — אשריו ואשרי חלקו! כי כבר בימי קטנותו זוכה לשמע את קול הצדיק, ואם זוכה אחר ברמצה, או בגיל מבגר יותר, כשהוא כבר בחור, ושומע אז את הספור של הצדיק,

שכל מי שהיה שומעו, היה לו הרהור תשובה; הינו בלי הצדיק אדם גם-כן יכול לעבור את השבעים שנה בדרך בזה העולם, אך אינו יודע מאן בא, ולאן הוא הולך, ולפני מי הוא עתיד לתן דין וחשבון, ומסכן, חולפים לו כל השבעים שנה בהבל וריק, ושב חזרה, ומאומה אין בידיו, כי אין מי שיעורר אותו מהשנה העמקה שישן בה, ואפלו לא נכנס בו הרהור תשובה; אך מי שזוכה להתקרב אל רבנו ז"ל, זו הזכיה הגדולה ביותר, כי רבנו ז"ל מספר ספור כזה, שכל מי ששומעו היה לו הרהור תשובה. ועל יסוד זה כל הספורי-מעשיות שספר לנו רבנו ז"ל.

ובעבור זה צריכים להיות מקרבים אל צדיק. ומהו צדיק? צדיק הוא זה שיכול לרדת אלי ולהבין אותי. אני הולך בדרך ותועה מאד, עברו עלי שנות הנעורים והתבגרותי, ובין כך הסתבכתי בצרות, בעברות ובעוונות, בחובות וביסורים, לא גדלתי באוירה של תורה, או אפלו גדלתי במסגרת תורנית, אך נכשלתי בעברות חמורות ובחטאים מגנים, ונתעיתי בכל מיני שקרים ופוליטיקה, עד ששכחתי לגמרי מאן באתי ולאן אני הולך, ואני שוכח לגמרי כי אני נמצא בדרך, כי העולם הזה הוא דרך, מהרגע שנולד עד שנפטר, הוא הולך בדרך, עד שנכנס בבטן האדמה. ובעבור זה צריכים רבי, שילמד אותי פדת מה לעשות ואיך להתנהג.

מה זה רבי? אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ו, חלק א', סימן ל'): הצדיק הוא הרבי, הוא מלמד אותנו איך להשיג את הקדוש-ברוך-הוא. כדגמת משה רבנו, שהוא היה מלמד טוב, אשר למד את עם ישראל איך להכיר את הבורא יתברך שמו. עד שאמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח): ראתה שפחה על הים, מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי; יחזקאל הנביא זכה לראות את השכינה בגלוי נורא

ונפלא מאד, אשר זה כל ספר יחזקאל, שמראה שם איך כל העולמות נראים, וזכה לחזות במרכבה העליונה בעיני הפשר שלו. ומדוע זכה לגלויים כאלו, אשר אף נביא לא זכה להם? מפני שבזו אותו, אשר לכן נקרא שמו 'בן בוזי', כי כל חייו היו מלאי מחלקת ובזיונות, חרופין וגדופין, ושפכו את דמו כאחד הריקים, ודברו עליו לשון-הרע, רכילות וליענות. אך יחזקאל הנביא לא פחד מאיש כלל, רק ברח אל הקדוש-ברוך-הוא, הבן שנתבזה בשביל אביו, התחבא בסתר על פנפיו, על-כן זכה לגלויים עצומים כאלו. אף-על-פי-כן אומרים חכמינו הקדושים, שמשה רבנו החדיר בעם ישראל גלוי אלקות כזה, שלא רק כל יהודי הפיר את הבורא יתברך, אלא אפלו עוללים ויונקים שמשו דדיהם מפייהם, ואמרו: זה אלו ואנחנו; הנה הנה הקדוש-ברוך-הוא! הראו באצבעם: הנה השם יתברך! כי משה רבנו גלה גלוי אלקות כזה, במדרגה עליונה ונוראה מאד, ולא זו בלבד, אלא אפלו שפחה, סתם שפחה כנענית, גם-כן ראתה גלוי אלקות, אשר אפלו יחזקאל בן בוזי, שהגיע למדרגות נוראות ונפלאות, לא זכה לראות; כי זו היתה גדלתו של משה רבנו, שיכול היה להוריד את עצמו, ולגלות גלווי אלקות להכי גרוע ונמוך, שגם הירודים, השפלים והפחותים ביותר יזכו לגלוי אלקות.

וכך צריך להיות מלמד, מלמד טוב הוא זה, שיש לו סבלנות גדולה לכל תלמיד ותלמיד, ויכול להוריד ולהלביש את הלמוד, עד שקטני קטנים, גם-כן יזכו להשיגו ולהבינו; וזה סימן של מלמד טוב — לא כאשר יש לו שם טוב, אלא כאשר בונה את הילד, וכששואלים אותו למודו שלמד, ונוכחים כי בקי הוא בחמר היטב, זה סימן מבהק, שהמלמד הוא מלמד טוב, שיודע להוריד את החמר כראוי, ולא שהתלמיד מכשר, ויש לו ראש טוב, ראש גאוני וכו', לא ולא! אם רואים שהילד יודע את החמר על בוריו, סימן

שהמלמד למדו כדבעי. ואם הילד אינו בקי בלמוד, אין להאשים אותו, שמא קשה הבנה הוא, ואינו קולט את הנלמד, אלא החסרון במלמד, כי מלמד טוב צריך לדעת איך להלביש את הלמוד ולהורידו משכל עליון לשכל תחתון, ולרדת לשכלו של הילד ולהבנתו, ולשחק עמו במשחקים, ובעזרה ובאפן כזה, שגם הוא יקלט את הנלמד. וככל שהילד קטן יותר, המלמד צריך להלביש עצמו בלבושים פחותים יותר, ולהסבירו כפי קטנות דעתו ופחיתות שכלו.

ולכן כמו שהוא בחדר ובתלמוד תורה, כמו-כן הוא ברוחניות; רבי, צדיק קדוש, אם הוא יכול להוריד את עצמו אלי, אשר הייתי שרוי בבוץ עב וגם, ועשיתי כל העברות שבעולם, ונתלכלכתי בכל מיני לבלוכים, אם הצדיק יכול לרדת אלי ולהבין אותי, ולהלביש השגות אלקות מרום גבהי מרומים, עד שגם פגום כמוני יתחיל להבין את הקדוש-ברוך-הוא, עד שגם ירוד כמוני, יתחיל להשפיל שיש לי עדין תקוה, זה סימן שהוא צדיק גדול מאד במעלה נוראה ונפלאה. וכל מה שאדם מרגיש עצמו יותר גרוע ופגום, ואף-על-פי-כן על-ידי הספרים של הרבי הזה נדלק גם בו הנעוץ, נכנס גם בו חשק לחזור אליו ותברך, בו ער גם בו רצון ללמד תורה ולקיים מצוות ולשוב בתשובה, זה סימן שהרבי הזה גדול עצום ורב. וככל שאדם יותר נמוך ויותר רחוק, ומתעורר ממעולות ומשפל, על-ידי עצות הרבי ודבוריו הקדושים, זה סימן שזהו רבי אמת ומלמד טוב. אבל אם הוא אינו יכול לגשת אלי וללמד אותי, אין זאת אומרת שאני האמלל הגדול ביותר, ואין לי תקוה ותוחלת, ואני אבוד לגמרי, לא ולא! אלא שלא מצאתי את הרבי הנכון, לא מצאתי את מי שידריך ויכון אותי, ויעלה אותי חזרה אל דרך המלך.

וּלְסִבּוּמָם שֶׁל דְּבָרִים, רַבְּנוּ ז"ל אֹמְרִים: בְּדֶרֶךְ סִפְרָתִי מַעֲשֵׂה, הֵינּוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוֹלְכִים בּוֹ שְׁבָעִים שָׁנָה, סִפְרָתִי סְפוּרָה, שְׁכַל מִי שֶׁהִיָּה שׁוֹמֵעָה, הִיָּה לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה; מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, נִכְנָס בּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, וְיִכּוֹל לִהְיוֹת בְּעַל תְּשׁוּבָה אֲמִתִּי.

וְהִנֵּה רַבְּנוּ ז"ל מְבִיא (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ו'): כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, הוּא עָרִיד בְּקִיאוֹת רַבָּה, לִהְיוֹת בְּקִי בְּרִצּוֹא וּבְקִי בְּשׁוּבָה; הֵינּוּ כְּשֶׁאָדָם שְׁקוּעַ בְּלִכְלוּף וּבְזָבֵל, וְעֲשֵׂה עֲבֹרוֹת, לֹא קָבַל חֲנוּךְ טָהוֹר, חֲנוּךְ שֶׁל תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְעִכְשָׁו נִתְּלַחַב וְשָׁב בְּתְשׁוּבָה, זֶה נִקְרָא 'רִצּוֹא', הֵינּוּ שָׂרָץ אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִתְּלַחַב בְּהִתְלַחְבוֹת גְּדוּלָה, וְיוֹצֵא מֵהַמְּצִיאוֹת שְׁלוֹ — זֶה בְּעַל תְּשׁוּבָה, אֲשֶׁר רָץ וְרָץ וְרָץ אֶל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ! וּמָה קוֹרָה עִם בְּעַל תְּשׁוּבָה כִּזֶּה? הוּא עֹזֵב אֶת הוֹרָיו, אֶת אֲחִיו וְאֲחִיוֹתָיו, הוּא עֹזֵב אֶת כָּל הַחֲבֵרָה סְבִיבוֹ, אֵינּוּ רוֹעֵה לְהַכִּירָם יוֹתֵר, וְהוּא רָץ וְרָץ וְרָץ, וְעוֹלָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וּמִתְּלַחַב עוֹד וְעוֹד. וְלִהְיוֹרִים — יֵשׁ עֵצֶר, הַבֵּן שֶׁלָּהֶם חָזַר בְּתְשׁוּבָה, מְגַדֵּל שְׁתֵּי פְּאוֹת אֲרָפִים, זָקֵן אֲרֵךְ, הוֹלֵךְ בְּכוּבֵעַ שֶׁל יָרֵא וְחָרֵד, וּמִתְּבַיְשִׁים בּוֹ מְאֹד, וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ: מָה?! מָה זֹאת?! מָה קָרָה אֲתָךְ?! וְאֵינּוּ רוֹעֵה לְדַבֵּר עִם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהַחֲבֵרָה שְׁחִי בָּהּ עַד כֹּה, אֵינּוּ רוֹעֵה לְהַכִּירָם — זֶה רִצּוֹא, שְׁמִתְּלַחַב וּמִתְּלַחַב... וְאִם הִיָּה נִשְׁוִי קִדְּם שֶׁשָׁב בְּתְשׁוּבָה, אֲזִי עוֹזֵב אֶת אֲשֶׁתּוֹ וְאֶף אֶת יִלְדָיו — אִם אֵינֶם רוֹעִים לִילֵךְ בְּדַרְכּוֹ, וּבּוֹרַח וּבּוֹרַח, וְהִתְלַחְבוֹתוֹ גְּדוּלָה מְאֹד; אֲעַל אֶחָד לֹקַח יוֹם, לְאֶחָד אֲוֵרֵךְ שְׁבוּעָה, לְאֶחָד חֹדֶשׁ, לְאֶחָד שָׁנָה, וְלְאֶחָד אֲפִלוּ כַּמָּה שָׁנִים, שֶׁהִתְלַחְבוֹת נּוֹסֶקֶת מֵעֵלָה, וְאַחֲרָי-כֵּן מִגִּיעַ לְבַחֲיוֹת 'וְשׁוּבָה', הֵינּוּ שְׁמִתְחִיל לְרַדֵּת אֶל הַמְּצִיאוֹת — סוּף כָּל סוּף יֵשׁ לִי הוֹרִים, יֵשׁ לִי אֲחִים, אֲחִיוֹת, יֵשׁ לִי אִשָּׁה וְיִלְדִים, וּמָה קוֹרָה אֲתָם?! וּמְכַל שְׁכֵן שְׁמִסְתַּבֵּךְ בְּחֻבּוֹת, יֵשׁ לוֹ מִשְׁכַּנְתָּא,

חשובות טלפון, גז, חשמל וכו', ושב חזרה אל המציאות. ומכל שכן כשמתגברות עליו התאוות והירידות שהיו מנת חלקו בעבר, מה יעשה עכשו? אזי נשבר לגמרי, וזהו שרואים הרבה בעלי תשובה, שאחר ששבו בתשובה, נפלו לגמרי, וחזרו לסדרם, מחמת שהעליה שעלו אל הבורא יתברך לא היתה כסדר, והירידה והחזרה אל המציאות, גם-כן לא היתה כסדר.

ועל זה אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ו'): מהי דרך התשובה? להיות בקי ברצוא ובקי בשוב; הינו שעריכים בקיאות גדולה איך לחזר אל הקדוש-ברוך-הוא, ואיך לשוב אל המציאות; בק"י — לשון בקיאות, עריך לדעת איך לעלות, שזה 'בקי ברצוא', הינו כשעולה למעלה, עריך בקיאות טובה איך לעלות, וכן כשחוזר למטה למציאות, עריך להיות 'בקי בשוב', ושתי פעמים בק"י וקי"ב — מאה ושתיים-עשרה] זה מנין דר"ך [רכ"ד — מאתיים עשרים וארבע]. אומר רבנו ז"ל, שדר"ך עולה פעמים בק"י, הינו מי שרוצה ללכת בדרך התשובה, עריך שתי בקיאות: בקיאות אחת למעלה — לדעת איך לחזר להקדוש-ברוך-הוא, ובקיאות אחת למטה — לדעת איך חוזרים אל המציאות, ואם יש לו את שתי הבקיאות הללו, אז הוא הולך בדרך הנכונה.

וכן עוד מהו בק"י? שם הוי"ה ברוך הוא. הוי"ה עולה בגימטריה כ"ו — עשרים ושש, אלקי"ם עולה פ"ו — שמונים ושש, וביחד הוי"ה אלקי"ם [עשרים ושש ושמונים ושש] עולה בדיוק מאה ושתיים-עשרה — כמנין בק"י, הוי"ה אלקי"ם.

ועכשו נבין מהו הוי"ה ומהו אלקי"ם; אלקים בגימטריה הטב"ע, הקדוש-ברוך-הוא הלביש את עצמו בדרך הטבע,

שחושבים שהכל טבע ומקרה, וצריכים לחבר שם הווי"ה אל אלקי"ם ביוחד, אשר זה מנין מאה ושתיים-עשרה, הינו כשאדם עולה למעלה, הוא צריך בקיאות לדעת — כשאני עולה להקדוש-ברוך-הוא, שלא אטעה את עצמי לחשב, שכבר השגתי את הבורא יתברך שמו, ואני כבר בעל תשובה, כי עדן אינני בעל תשובה, יש לי עוד הרבה מעלות לשוב אל בוראי, ארצה עוד הדרך לפני לחזור לקוני, וככל שאני עולה מעלה מעלה, אני צריך לדעת, שעדין יש לי עוד הרבה לעלות, עדן יש לי הרבה לעבד ולעמל ולהתיגע — זה 'בקי ברצוא', הווי"ה אלקי"ם למעלה, וכשאני חוזר למטה, ונפילתי אל המציאות חזרה, אני רואה כי יש לי משפחה: הורים, אחים, אחיות, אשה וילדים, גם שם אני צריך לדעת: "הווי"ה אלקים", להכניס גלוי אלקות בתוך הטבע, אשר זה פעמים הווי"ה אלקי"ם — שזהו מנין דר"ך. וכשיש לאדם הדר"ך הזו, אז הוא הולך על דרך הנכונה, ואז הוא שומע את הקול של הצדיק. אשר זה מה שרבינו ז"ל אומר: בדרך ספרתי מעשה, ספרתי ספור, אשר כל מי שהיה שומעה, מי ששמע את קול הצדיק, היה לו הרהור תשובה, נכנסה בו מחשבת תשובה, והוא כבר הולך על דר"ך התשובה.

וזה יסוד גדול למי שחפץ לשוב בתשובה, שצריך לדעת, אשר יש לו דרך ארצה בחיים; חזרת בתשובה בגיל עשר? יש לה עוד שנים שנה בזה העולם, חזרת בגיל עשרים? יש לה עוד חמשים שנה בזה העולם, וכן הלאה וכן הלאה, כל אחד באיזה גיל שחזר אל הקדוש-ברוך-הוא. ובודאי צריכים לידע, אשר אין בטוח לחיים, אדם אינו מבטח כרגע, שלא יקבל דם לב לפתע פתאם, רחמנא לצלן, והנה שבק חיים לכל חי, או שחצה את הכביש, וקפד חיו בתאנת דרכים, רחמנא לישזבן, וכבר נגדע באבן וכו'. ולכן אל

יחשב אדם בלבו, ואל יאמר לעצמו: יש לי עוד זמן הרבה לחזור בתשובה, לא ולא! התנא הקדוש אומר: "ושוב יום אחד לפני מיתתך"; שאלו התלמידים: רבי, וכי אדם יודע אימתי ימות? ענה ואמר: תשוב היום, שמא למחר אתה מת, נמצא, שכל ימיו בתשובה; הינו פי אדם צריך לחזור בתשובה בכל יום ויום, שמא זהו יומו האחרון. ואם הוא הולך במחשבה כזו, אזי כל ימיו הם בתשובה.

והנה כשאדם זוכה וחוזר בתשובה, הוא צריך בקיאות עצומה, כי מצד אחד הוא חפץ למשך עצמו להקדוש-ברוך-הוא, אף מצד שני גדל בחברה של פורקי על, החורים עדין בעבר השני של המתרס, האחים והאחיות, האשה והילדים שרויים עדין במ"ט שערי טמאה, ובכן מה עושים? מגלה רבנו ז"ל, שעריכים בקיאות רבה; הנה אתה עכשו באמצע הדרך, מהרגע שיצאת מבטן אמך לאויר העולם, ועד הרגע האחרון שתפנס לבטן האדמה — אתה מצוי בדרך, ובדרך אתה שומע את קול הצדיק, שמלביש עצמו בכל מיני לבושים, ומזריד את עצמיות אלקות גם אליך, שגם אתה תתקרב אל הבורא ותברך שמו, ואם-כן אתה צריך בקיאות עצומה במאד מאד, שזה הוי"ה אלקי"ם, להכניס את האלקות בתוך הטבע, להפך את הטבע לאלקות, ומחד גיסא — עליך להתחיל לקיים מצוות, להניח תפלין בכל יום, ללכת לבית-הכנסת להתפלל השלש תפלות: שחרית, מנחה, ערבית במנון, לשמר שבת, להקפיד על כשרות וכו' וכו', והנה קשה לך מאד, כי הרגלת עצמך בהפך הגמור, ועל-כן עליך לעבד על עצמך, ולהחדיר בך אמונה וגלוי אלקות, ובקיאות לדעת שיש לך עוד הרבה מה ללמד. ומאידך גיסא — אתה צריך בקיאות לדעת מה לעשות עם החורים! מה לעשות עם האשה והילדים! כיצד לנהג עם החברה! דע, כי אינך צריך

להשליכם אחר גוף. אבא ואמא יקרים הם במאד מאד, מעות כבוד אב ואם היא מהחמורה שבחמורות (פסיקתא רבתי כג), ואפלו שהם עדין לא זכו לחזר בתשובה, צריכים לכבדם ולהזהר מאד, שלא להקל בכבודם; וכן לגבי האשה — אין לנתק את הקשר. ואם תאמר: איך אני יכול להחזיק שני הפכים בנושא אחד? על זה אתה צריך בקיאות; וכן לגבי החברה; נמצא, אם-כן, שעריכים שתי בקיאות משני הכוונות: הן כשעולים למעלה, צריכים לדעת שיש עוד יותר למעלה למעלה, וכן כשיורדים מטה, כששבים הביתה, צריכים לנהג בחכמה רבה ובבקיאות עצומה, להסביר בנעם ובנחת להורים: תדעו, שאסור לערב חלב בבשר, כי כן אסרה עלינו התורה הקדושה, ויש להקפיד מאד על פשרות המאכלים, שיהיה עליהם הכשר של רב ירא שמים אמתי, ולא סתם שפתוב "כשר", אלא יהא ההכשר על-ידי בית-דין צדק המפרסם ליראים ושלמים וכו' וכו', וכן הלאה, צריכים להבהיר להורים בערבות ובנעימות, ולכבדם וליקרם במאד מאד, ולא לזלזל בהם, חס ושלום, וכן להרבות בשלום שאר בני המשפחה, ובשלום הבריות כלם, ולהגדיל האהבה והאחוה, ולרחק מסכסוכים וממחלוקת ואי הבנות, וכן בביתו עם אשתו, עד עתה היה עז פנים, כעסן ורגזן, והנה אחר ששב בתשובה, החזרה בתשובה הביאה אותו לנהג אחרת לגמרי, להיות סבלן וותרן, לנהג בדרך אהבה והבנה הודית, לכבד וליקר את אשתו וכו', וכאשר יראו כלם את המהפך שחל בו, את המפנה שנעשה אצלו, כאשר יוכחו כלם בדרך ארץ של ה'בן' וה'בעל' וה'אח' החוזר בתשובה, ועד כמה הוא נזהר בכבוד כלם, ודבורו בנחת ובסבלנות, לעמת קדם שחזר בתשובה, שהיה קל דעת, ריק ופוחז, ונהג להקל ולהטיח ולזלזל, והתפרץ ורגז והתפעס, והנה עתה מאחר שלמד התורה הקדושה, והתעטר במצוות וביראת ה', וראה דרך החיים, דרך אור כזה, אזי נשתנה מן הקצה אל הקצה, בזה

הוא מקדש שם שמים, וכמאמרם ז"ל (יומא פ.): כשאדם מתנהג פראוי, מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שילדו, אשרי רבו שלמדו תורה; הינו ששמו הטוב יוצא מסוף העולם ועד סופו, וכלם מהללים ומשבחים את הוריו ומחנכיו.

נמצא, אס-פן, שבדרך החזרה בתשובה צריכים בקיאות עצומה, שתי בקיאות; וזה מה שרבונו ז"ל אומר: בדרך ספרתי מעשה, שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרחור תשובה; הינו מי שזוכה להתקרב אל רבונו ז"ל, ולומד היטב היטב את התורות שלו, ומצית לעצותיו ולהנהגותיו הקדושות, ושומע את ההרהורי תשובה שלו, הוא יכול לעבר את הדרך של העולם הזה בשלמות ובשלום, ושומע תמיד את קול התשובה; אשרי הזוכה להטות און קשבת אל הלמוד של רבונו ז"ל, ומחדירו עמק בלבו, אזי חיו חיים אחרים לגמרי. ובזה עלינו לשמח במאד מאד, שיש לנו רבי אמת כזה, רבי נורא ונפלא כזה, שיכול להבהיר לנו רוחניות אלקות בתוך עמק הבוץ והרפש שאנו שרויים בו, ולגלות גם לפחותים וירודים כמונו, גלוי אלקות בתוך הטב"ע שאנו נמצאים. ועל זה סובבים הספורים הבאים שנבהירם בסדרן, איך לעבר את זה העולם בשלום, אפלו שיש לנו מכשולות בדרך, ואנחנו נמצאים בכל פעם בסכנות, וקמים עלינו מונעים ומעכבים שעושים כל מה שבידם להפריענו מלזכות להתדבק בו יתברך, עם כל זאת על-ידי ספורי הצדיק, הוא מעורר אותנו בדרך העולם הזה דיקא לתשובה, שגם כאן באמצע הדרך נתעורר ונשוב אליו יתברך, ונוכח לקנות לעצמנו טוב אמתו ונעחי; כי אנחנו נמצאים כאן בעולם הזה, שהוא הדרך, וירדנו לכאן, כדי שלא נאכל נהמא דכסופא, אלא נסגל ונקנה לעצמנו תורה ומעוות ומעשים טובים, שהם כלים להמשיך בהם את שכונת עזו יתברך כאן למטה. אבל כשאדם נמצא כאן למטה בדרך, הוא שוכח את

תכליתו לשם מה הוא בא ויירד אל זה העולם, ושוכח שהוא נמצא רק בדרך, ויצטרך לשוב חזרה מהיכן שבא. ולכן צריכים להתקרב אל הצדיק, שהוא הרבי האמתי, המספר לנו ספורים לידע איך שבתוך ספורי העולם גנוזים סודות נוראים ונפלאים. והצדיק מעורר מהשנה העמקה שאנו ישנים בה, ומחזק אותנו לטייל ולהיות בכל חלקי התורה הקדושה: תנ"ך, ששה סדרי משנה, בבלי, ירושלמי, תוספתא, וכל ספרי המדרשים והזהר והתקונים, וכל כתבי האריז"ל, וכל ספרי הפוסקים: רמב"ם, טור ושלחן ערוך ונושאי כליהם, וכל ספרי השו"תים וחסידות ומוסר, ולקיים את כל המצוות בשמחה עצומה. וכן להרבות בתפלה ובקשה אליו יתברך, מלבד התפלות הקבועות: שחרית, מנחה, ערבית, חצות, שירגיל את עצמו לדבר אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, וירבה לבקש ולהתחנן על נפשו, שיזכיר את עצמו, שהוא נמצא בזה העולם רק על הדרך, וזו עבודת הצדיק והרבי האמת, שמעורר אותנו מהשנה העמקה שבה אנחנו שרויים, ומדביקנו אליו יתברך, שבעודנו בחיים חיותנו, כאשר אנו נמצאים על הדרך, שנוכח גם בדרך"ך לעשות בי"ת, הינו למצא אותו יתברך, ולהאיר נפשנו באור האורות, עח הצחצחות, דר"ך מצוותיך ארוץ, כי תרחיב לפי עדי עד, שנוכח להכלל לגמרי בו יתברך בעולם הנעחי, ולהתענג מזיו שכינת עזו יתברך. ואל כל זה כל בר ישראל יכול לזכות, אם רק יבטל את שכלו המדמה, ויעית את הצדיק, הרבי האמת, ויקים את כל אשר יאמר כי הוא זה, אשר רק זו נקראת התקרבות אמתית אל הצדיק והרבי האמת. כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קכג), שדיקא כשזוכים להשליך את דעתו המגשמת, ומציתים את הצדיק והרבי האמת, זו נקראת התקרבות אמתית, ועל ידו ועצותיו הקדושות והנפלאות יכולים לעבר את דר"ך העולם הזה העובר, וזוכים עוד בחיים חיותו להכלל באין סוף ברוך הוא, כי ממשיך על

עֲצְמוּ עַיִן עֲצְמוּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר נִפְלֵא
מִתַּעֲנוּג שֶׁעָשׂוּע עוֹלָם הֵבֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה; אֲשֶׁרִי הַזֹּכֶה לְהַטּוֹת אֶזֶן
קְשֶׁבֶת אֶל הַסְּפּוֹר שֶׁל הַצְּדִיק, הַרְבִּי הָאֵמֶת, וְאֵז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְבֵא
לְנֶצַח נְעָחִים.

